

JAARVERSLAG MICHA NEDERLAND 2018

Micha Nederland →

Inhoud

Inleiding.....	3
1. Bestuursverslag.....	4
1.1 Micha Nederland.....	4
1.2 Micha Activiteiten.....	11
2. Jaarrekening.....	14
2.1 Uitgangspunten en waarderingsgrondslag.....	14
2.2 Balans	14
2.3 Toelichting op Balans	14
2.4 Staat van Baten en Lasten	16
2.5 Toelichting op de Staat van Baten en Lasten.	16
2.6 Kasstroom overzicht.....	18
2.7 Verklaring van de kascontrolecommissie	18

Toelichting voorkant: Dit is de illustratie van het kerkenpakket van de Micha Zondag 2018. Het thema was 'Arm raakt Rijk en Rijk raakt Arm'

Inleiding

Micha Nederland verbindt, inspireert en activeert kerken en organisaties om actief christen te zijn in deze wereld. Dichtbij én ver weg. Met oog voor mens en natuur. Geïnspireerd en gedreven door de profeet Micha:

**“Er is jou, mens, gezegd wat goed is, je weet wat de HEER van je wil: niets anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God.”
(Micha 6:8).**

In deze tekst noemt de profeet Micha in één adem trouw zijn, recht doen én leven in gehoorzame en liefdevolle omgang met God. Deze drie elementen horen onlosmakelijk bij elkaar en worden zichtbaar in het leven van Jezus, die ons dit heeft voorgeleefd.

Micha Nederland prikkelt christenen, kerken en organisaties om hun ogen niet te sluiten voor onrecht. Dit doen we door materialen te ontwikkelen waar je in de kerk, op je (bijbel)kring en thuis mee aan de slag kan. We bieden mensen handvatten om een duurzame en rechtvaardige levensstijl te ontwikkelen. Dit hebben we verwoord in het [Micha Manifest](#).

Het jaar 2018 stond voor een groot gedeelte in het teken groen doen, zichtbaarheid, het voorbereiden van de vernieuwing van de materialen van Micha Nederland, zoals Micha Cursus en Micha Young en personele wisselingen.

Naast de Micha Zondag en de Micha Cursus organiseerden we opnieuw door het land heen dagen (zoals Groen Gelovig) om christenen te inspireren op het gebied van eerlijk en groen leven. We leverden inhoudelijke bijdragen aan verschillende conferenties en werkten mee aan meerdere publicaties, zowel vanuit het Micha netwerk als daarbuiten.

De nieuwe manier van werken met betaalde projectleiders voor Micha Zondag en de Micha Cursus en het werken met meerdere projectgroepen heeft in 2018 voortgang gevonden. We werkten daarnaast samen met een heel aantal partners in verschillende delen van Nederland om de boodschap van sociale en ecologische gerechtigheid te laten klinken.

1. Bestuursverslag

1.1 Micha Nederland

Strategie en activiteiten 2018

In 2018 hebben we aan vier focuspunten gewerkt: zichtbaarheid, vernieuwing materialen, betrokkenheid van partners en laagdrempelige activiteiten.

1. Zichtbaarheid en samenwerking

Op de website en via andere kanalen hebben we gedurende het hele jaar aandacht gevraagd voor gerechtigheid. Zo verschenen er regelmatig blogs op de site en waren we actief op sociale media. Ook schreven we blogs voor andere websites, zoals tear.nl of debijbel.nl. Bij de Micha Zondag is ervoor gekozen om duidelijk te communiceren dat elke zondag in het jaar een Micha Zondag kan zijn en er waren verschillende actualiteiten waarin we het materiaal herhaaldelijk hebben kunnen aanbieden.

Naast de twee informatieavonden rondom de Micha Cursus en de lezingen op Micha Zondag, heeft Micha Nederland in 2018 veel activiteiten ondernomen in samenwerking met partners of andere organisaties. We droegen inhoudelijk bij aan de volgende bijeenkomsten, onder meer door zitting te nemen in de voorbereidingsgroepen als op de dagen zelf:

- GroenGelovig bijeenkomst op 15 juni 2018. Zo'n 130 mensen waren aanwezig en we dachten na over de omgang met ons dagelijks eten. Micha Nederland was medeorganisator van dit evenement.
- Track #rechtdoen op New Wine. We verzorgden vanuit Micha Nederland zo'n zes workshops rondom goed en recht doen in samenwerking met Tear. Dit deden we zowel in het volwassenprogramma als in het jongerenprogramma.
- Micha Nederland was partner bij de Justice Conference. We gaven samen met Tear vorm aan de Pastorstrack op de vrijdag van de Justice Conference. Ine Voorham, ambassadeur van Micha Nederland, sprak op de zaterdag en we hadden een stand rondom 'eerlijk spel' op zaterdag. Daarnaast heeft Micha Nederland samen met Tear een viertal Bijbelstudies geschreven bij vier talks van de Justice Conference. Zowel Tear als Micha Nederland is visueel zichtbaar in dit materiaal.
- Stand Micha Nederland op de Diaconale Dag van de PKN.
- Gastlessen op de EH. De coördinator van Micha Nederland gaf 3 gastcolleges op de EH over gerechtigheid. Hierin gingen de leerlingen nadenken over hoe ze zelf gerechtigheid in de praktijk kunnen brengen en dachten ze na over het koninkrijk van God.

Ook leverde Micha Nederland inhoudelijke bijdrage aan de volgende publicaties:

- Rechte Bijbel (inclusief blogs op debijbel.nl)
- Artikel in Magazine Groei van de IBB (verschijnt in 2019)
- Meerdere bijdrages aan Kindertijdschrift Alef (verschijnt in 2019)

- Artikel in boek 'Groen op hakken' (Jongbloed, 2019)
- Artikel in het magazine van A Rocha (december, 2019).

2. *Vernieuwing en nieuwe materialen*

Micha Zondag

Micha Zondag was ook in 2018 weer een succes, met 938 (14 oktober 2018) downloads van het kerkenpakket. Het kerkenpakket bestond uit allerlei nieuw materiaal, zoals preekschetsen, gebedssuggesties, handelingsperspectieven en materiaal voor jeugd- en kinderwerk. Meerdere partners leverden hieraan een bijdrage. Het totaal van het materiaal is op de Micha Zondag 14 oktober 1427 keer gedownload. De rest van het jaar lopen deze downloads door en wordt het materiaal nog steeds gebruikt.

Micha Kids

In het voorjaar van 2018 verscheen geheel nieuw materiaal: Micha Kids, gericht op kinderen van 4-13 jaar. Een stagiaire toegepaste psychologie heeft als stageopdracht Micha Kids ontwikkeld in 2017. In 2018 is het vorm gegeven en uitgebracht als betaalde download op de website. Het materiaal is in 2018 35 keer gekocht en download. Tijdens het eerste Micha Platform werd dit materiaal gelanceerd.

Vernieuwing Micha Young

De voormalige stuurgroep van Micha Young plus de overige partners van Micha Nederland hebben een uitnodiging gekregen voor een overleg over Micha Young. De vraag die daar centraal stond was: 'wel of niet vernieuwen? En zo ja op welke manier?'. Geen van de organisaties die in dit overleg plaatsnam wilde kartrekker zijn om Micha Young te vernieuwen. Daarom is het teruggelegd bij Micha Nederland en verkent deze in 2019 wat de mogelijkheden zijn om Micha Young op zo'n wijze te vernieuwen dat het huidige materiaal (boeken voorraad) niet verloren hoeft te gaan.

Vernieuwing Micha Cursus

In 2018 is er drie keer een projectgroep bij elkaar gekomen om na te denken over de focus en inhoud van de nieuwe Micha Cursus. Deze zal zich meer moeten gaan richten op de verbinding tussen het geloof en duurzaam en eerlijk handelen en zal vanuit het denken over het Koninkrijk van God en Integral Mission onderbouwd worden. Theanne Boer is gevraagd om de cursus te gaan schrijven. Het is niet gelukt om het schrijven in 2018 al te starten en wordt meegenomen als doelstelling in 2019 waarin we de nieuwe cursus (wellicht onder een andere naam) in augustus 2019 willen laten verschijnen.

Scheurkalender

De scheurkalender, uitgegeven in 2017 voor het jaar 2018, is veel gebruikt. Regelmatig kregen we mailtjes en berichten op Facebook van mensen die enthousiast waren over de kalender. We zijn ook meerdere malen gemaïld en gebeld door mensen die graag de kalender ook zouden willen bestellen voor 2019. In 2019 bepalen we of in de nadere toekomst nogmaals een scheurkalender gaan uitgeven.

3. *Betrokkenheid van partners*

Micha Nederland heeft zich in 2018 met name ingezet om de partners uit het Micha Netwerk te betrekken bij de ontwikkelen van de activiteiten van Micha Nederland door:

- Partners te bezoeken. De coördinator en de bestuursleden proberen samen alle partners te bezoeken. Om met elkaar te praten over waar Micha Nederland en de partner staan ten opzichte van elkaar en over wat er allemaal bij Micha Nederland in ontwikkeling is. Uit ervaring merken we dat het goed is dat we deze bezoeken blijven maken. Zo blijven we van elkaar op de hoogte en bouwen we ook aan een relatie. Dit zal dan ook voort worden gezet in 2019.
- Partners met regelmaat uit te nodigen voor het meedenken over nieuw materiaal, zoals Micha Young en de Micha Cursus, het aanleveren van sprekers of preekschetsen voor Micha Zondag of het meedenken binnen de redactieraad van de Micha Reeks
- Partners elkaar te laten ontmoeten en inspireren door het organiseren van twee Micha Platforms (mei en november). De Micha Platforms werden voorbereid door een wisselende groep partners. De doelstelling is om inspiratie centraal te stellen. Tijdens het eerste platform was het grootste gedeelte van het de partners aanwezig! Tijdens het tweede Platform was de groep aanzienlijk kleiner. Het blijft zoeken hoe we partners betrekken en hoe partners zelf geïnspireerd willen worden. In 2019 willen de platformen organiseren bij een van de partners in huis en staat ook weer inspiratie centraal.
- Partners regelmatig een update te sturen via een partner-nieuwsbrief.
- Het bijdragen aan activiteiten van partners zelf, middels stands of inhoudelijk meedenken.
- Partners uit te nodigen om mee te doen aan een de derde Micha Monitor, om inzicht te krijgen in de stand van zaken van de houding van christenen ten opzichte van gerechtigheid

4. *Laagdrempelige activiteiten*

In 2018 wilden we net als in 2017 enkele laagdrempelige materialen en activiteiten aanbieden waar christenen direct mee aan de slag kunnen gaan.

- In november 2018 stond in samenwerking met A Rocha en de Groene Kerken de 'vernieuw je wereld' tour op de planning. Deze kon helaas geen doorgang vinden ivm productionele tegenvallers. In 2019 willen we weer inspiratieavonden organiseren. Evt. met dezelfde partners of met nieuwe partners. Hier wordt in 2019 een keuze voor gemaakt.
- Op de scheurkalender 2018 '365 goed en recht doen' hebben we veel positieve reacties ontvangen, waardoor we gemotiveerd zijn om een nieuw boek te maken in de Micha Reeks.
- Dit jaar hebben we ook sterk ingezet op onze sociale media kanalen en onze website door aansprekende en laagdrempelige blogs te publiceren. Door het regelmatig aanbieden van inspirerende content (zoals blogs) en het inzetten van gesponsorde berichten worden er veel mensen direct bereikt met verschillende onderwerpen binnen het overkoepelende thema van gerechtigheid.

Samenwerking en Netwerk- Nederland

Partners

Micha Nederland bestaat eind 2018 uit 19 partners. We hebben dit jaar geïnvesteerd in de relatie met de huidige partners en hebben gesprekken gevoerd met potentiële partners. Focus lag op de huidige partners. Gezien de financiële situatie van Micha Nederland is het belangrijk dat in 2019 de focus op zowel de huidige als nieuwe partners komt te liggen.

Elke partner draagt naar draagkracht financieel bij aan de algemene kosten van Micha Nederland. Daarnaast participeren ze financieel en/of in uren in een van de onderdelen van Micha Nederland. In **tabel 1** (op de volgende pagina) is te zien wie waar en op welke wijze investeert.

Opzeggingen

In 2018 heeft er geen enkele partner kenbaar gemaakt geen partner meer te willen zijn in het netwerk.

Uitbreiding

Er zijn in 2018 zijn geen nieuwe partners bij gekomen. Wel is gesproken met meerdere potentiële partners, zoals KNR en Prolife. Hier blijven we in 2019 mee in contact om te kijken op welke manier samenwerken mogelijk is.

Tabel 1: Plek en wijze waarop partners participeren (los van hun algemene partner bijdragen)		
Organisatie	Participeerde in 2018 in:	In uren en/ of financieel
Diaconaal Steunpunt GKV en NGK	Werkgroep vernieuwing Micha Cursus.	Uren
Diaconaat CGK	Micha Cursus	Financieel
Nederlands Gereformeerde Kerken	Werkgroep vernieuwing Micha Cursus. (ism GKV)	Uren
Bond van Vrije Evangelische Gemeenten – Stichting voor Zending en Diaconaat	Micha Zondag	Uren
Unie van Baptisten Gemeenten	-	-
Kerk in Actie*	Micha Cursus	Uren & Financieel
Leger des Heils	Micha Zondag	Uren & Financieel
MissieNederland*	Micha Zondag	Uren
Het Passion	Micha Cursus en Werkgroep vernieuwing Micha Cursus.	Uren
Stichting Hulp in Praktijk (HiP).	Micha Cursus	Uren
ZOA	Micha Zondag	Uren
Red een Kind	Micha Cursus (Micha Kids)	Uren
International Justice Mission	-	-
Christelijke Hogeschool Ede*	-	Uren
A Rocha	Micha Zondag	Uren
Tear *	Micha Cursus	Financieel
Verre Naasten	Micha Zondag	Financieel
Compassion	-	-
Buijten en Schipperheijn	Micha Cursus	Uren & Financieel

Externe samenwerkingen

In 2018 zijn er mooie samenwerkingen tot stand gekomen met externe organisaties of netwerken. We benoemen de voornaamste:

- *Groen Gelovig* - Samen met A Rocha Nederland, Christelijke Hogeschool Ede, CGMV, CCA, ChristenUnie en de Groene Kerkenactie is de tweede editie van Groen Gelovig georganiseerd in juni 2018. Een derde bijeenkomst staat gepland begin oktober 2019.
- *Justice Conference* - In 2018 werd opnieuw een Justice Conference georganiseerd op initiatief van Tear. Micha Nederland was hier partner in. We participeren in de content groep (inhoud) en de coördinator van Micha Nederland was medeverantwoordelijk voor de voorgangerstrack tijdens de pré-conference. Hierin komen voorgangers en kerkleiders uit Nederland bij elkaar om met elkaar na te denken over hoe gerechtigheid een plek kan krijgen binnen en buiten de kerk en in hun eigen werkzaamheden. Bovendien was ambassadeur Ine Voorham een van de sprekers tijdens het zaterdagprogramma en was Micha Nederland goed vertegenwoordigd op de informatiemarkt met een stand rondom onrecht.
Eind 2018 zijn Micha Nederland en Tear aan de slag gegaan om materiaal te ontwikkelen voor kerken bij een aantal van de talks van de Justice Conference. Dit was één de gemaakte afspraken in het partnerschap van Micha Nederland en de Justice Conference.
- *New Wine* – Door de betrokkenheid van de Micha Coördinator bij het programmateam van New Wine is er de track #rechtdoen ontstaan op New Wine in samenwerking met Tear. In de seminars was er tijdens de introductie van de sprekers ook kort de tijd om iets toe te lichten over Micha Nederland (en Tear), ook was telkens de banner van Micha Nederland zichtbaar tijdens deze Seminars. In de ochtenden voor de start van het hoofdprogramma is er een groep van 20 mensen aan de slag gegaan met de Micha Cursus. In het tieners programma is er een simulatie over armoede en onrecht nagebootst met de tieners.
- *Diaconale Dag van de PKN*: Micha Nederland was vertegenwoordigd met een stand die werd bemand door de projectleider van de Micha Cursus.
- *Samenwerking rondom publicaties*: Uitgeverij Sestra: Groen op hakken, IBB: Groei Magazine artikel & thema 2019, Alef: duurzaamheidsnummer, Rechte Bijbel (NBG), deze is mede tot stand gekomen door de input van Micha Nederland.
- *Collegereeks EH* – In januari en februari van 2018 heeft Micha Nederland 3 colleges gegeven op de EH over gerechtigheid. Dit was in samenwerking met een docent van de EH. Eind 2018 zijn we benaderd om deze colleges volledig over te nemen. In 2019 zal Micha Nederland daarom drie verschillende colleges geven over gerechtigheid en het Koninkrijk van God aan de drie verschillende groepen. In totaal gaat dit om 9 colleges.

Personeel

Er zijn in 2018 veranderingen geweest in de personeelsbezetting van Micha Nederland. Communicatiemedewerker Xander de Rooij is per 1 november 2018 uit dienst gegaan en heeft daarna nog enkele klussen op ZZP-basis opgepakt. Annemarthe Westerbeek was met zwangerschapsverlof van juli t/m half november, Marije Vermaas verving haar gedurende een aantal maanden als coördinator van Micha Nederland.

Daarnaast werken er twee externe projectleiders op ZZP-basis voor de Micha Cursus en de Micha Zondag.

Vrijwilligers

We proberen steeds meer te werken met vrijwilligers. Er is één vaste vrijwilliger die gemiddeld twee uur in de week aan de slag is voor Micha Nederland. Daarnaast is er een redactie vrijwilliger. In 2019 willen we kijken hoe we op andere plekken en momenten meer met vrijwilligers kunnen werken zodat bepaalde taken niet meer bij de coördinator hoeven te liggen.

Stage

Micha Nederland begeleidt een studente Godsdienst en Pastoraal Werk met een onderzoek naar het activeren van jongeren rondom het thema ecologische gerechtigheid. Dit onderzoek zal in 2019 worden afgerond.

Bestuur

Het bestuur bestaat met ingang van 2018 uit 5 personen. Daarmee zijn de bestuursleden per 1 januari 2018:

- Wouter de Jong, voorzitter, burgemeester van Houten tot zomer 2019 (sinds 2014, 2^e termijn).
- Adri Veldwijk, penningmeester, zakelijk directeur bij Missie Nederland (sinds 2016, 1^e termijn).
- Herman Oevermans, algemeen bestuurslid, directeur Onderwijs en Onderzoek bij de Christelijke Hogeschool Ede (sinds 2011, 2^e termijn).
- Geert Jan van Dijk, algemeen bestuurslid, teamleider kerkenrelaties bij Tear (sinds 2016, 1^e termijn).
- Gerdine Westerveld – vanuit Kerk in Actie (sinds 2018, 1^e termijn).

De bestuursleden worden voor vier jaar aangesteld. De 1^e termijn kan met overeenstemming van de andere bestuursleden verlengd worden met een 2^e of 3^e termijn.

Netwerk – Europa en Global

Micah Global

In september vond de 7^e Micah Global Consultatie plaats vinden in 2018 in de Filipijnen. Bestuurslid Geert Jan van Dijk ging erheen vanuit Tear en vertelde over zijn ervaringen tijdens Micha Platform.

Verder nam Micah Global zitting in de stuurgroep van de internationale campagne 'Renew our World'. Micha Nederland is 'associate member' van deze campagne. In 2018 hebben we echter geen verdere uiting gegeven aan deze campagne. Wellicht dat het thema van de Micha Zondag in 2019 (Ecologisch thema) weer meer mogelijkheden biedt.

Micha Europa

In april 2018 was de EU-coördinators meeting. Deze vond plaats in Londen waar recentelijk Micah England is opgericht onder de naam 'End Poverty 2030'. Tijdens deze meetings zijn er plannen gemaakt voor samenwerking in 2019 en 2020. Ook was er veel ruimte voor uitwisselingen van werkzaamheden, intervisie en gebed. Zichtbaar werd dat het zowel in Nederland, Frankrijk, Duitsland als Zwitserland soms hard trekken is om het netwerk gemotiveerd te houden. Daarnaast werd duidelijk dat het werk van Micha Nederland vaak door één persoon, de coördinator, gedragen wordt. Tijdens het

coördinatoren overleg in 2019 en de skype calls in 2019 willen we met elkaar zoeken naar een werkwijze waarbij we elkaar kunnen ondersteunen.

Micha Duitsland

De coördinator van Micha Nederland heeft in 2018 de jaarlijkse netwerkmeeting van Micha Duitsland bijgewoond in Dresden. Dit is een weekend waar alle lokale groepen van Micha Duitsland bij elkaar komen rondom een thema voor inspiratie en nieuwe ideeën voor hun eigen lokale groepen. Het was interessant te zien hoe deze lokale groepen werken en ieder op hun eigen plek kerken proberen te mobiliseren om in actie te komen voor gerechtigheid. In 2019 zullen we gaan verkennen of deze manier van werken of het stimuleren van lokale groepen ook een mogelijkheid zou zijn voor Nederland.

Communicatie

In 2018 zijn er in verband met de organisatieontwikkeling geen grote veranderingen ingezet op gebied van communicatie. We hebben de bestaande middelen ingezet en verstevigd. De website is verder aangevuld met nieuw materiaal, zoals blogs, Micha Kids, Micha Zondag materialen, de homepage is vernieuwd en er is een webshop opgestart.

Website

De homepage van Micha Nederland is opnieuw ingericht zodat er meer content gedeeld kan worden en de conversie omhoog gaat. De verschillende onderdelen van Micha hebben een vermelding gekregen. Daarnaast is er aan de achterkant gewerkt. Door inzet van Google adwords is de vindbaarheid Micha Nederland vergroot. Er is meer zicht op sitebezoek door toepassing van Google Analytics.

Social Media

Het aantal volgers op Facebook is in 2018 weer flink gestegen. We begonnen op Facebook met 1332 volgers en eindigden eind het jaar met 1667 volgers. Op Twitter is het aantal volgers met een klein aantal toegenomen 1079 naar 1098. De focus lag ook meer op Facebook. Vooral door de betaalde Facebookcampagnes zijn onze volgers daar sterk toegenomen. Instagram hebben we in 2018 niet actief ingezet. In 2019 willen we deze vorm van Sociale Media weer meer gaan gebruiken gezien de populariteit en andere groep gebruikers.

Nieuwsbrieven

In 2018 hebben 7 nieuwsbrieven gestuurd. Vier rondom de Micha Zondag en 3 algemene nieuwsbrieven met updates. De laatste nieuwsbrief in 2018 ging naar 1425 adressen.

Bloggers

In 2018 hebben we het aantal blogs dat verscheen op onze website kunnen vergroten door samen te werken met een aantal bloggers. In 2018 vielen er twee bloggers uit. In 2019 is de doelstelling om weer nieuwe bloggers aan te trekken en ook partner organisaties vaker de ruimte te geven om een blog te schrijven.

Micha Reeks

Er was veel belangstelling voor de Micha Kalender 2018. De herdruk van Het groene hart van het christelijk geloof (Dave Bookless) staat klaar voor begin 2019.

Micha Zondag-campagne

De Micha Zondag is gepromoot via sociale media en onze website. Projectleider Hans Alblas verzorgde in oktober 2018 enkele overdenkingen en een interview rondom 'Geraakt zijn' op Groot Nieuws Radio. Ook is het persbericht op diverse websites gepubliceerd.

Micha Cursus

Voor Micha Cursus is het marketingplan gevolgd. De gebruikelijke middelen werden ingezet voor promotie van de informatieavonden. Er zijn een aantal kleinere campagnes geweest op sociale media om nieuwe mensen te bereiken met de cursus.

1.2 Micha Activiteiten

Micha Nederland kent een aantal kernactiviteiten waar we onze tijd en geld voor inzetten in samenwerking met de partner organisaties. In 2018 kent Micha Nederland de volgende activiteiten: Micha Zondag, Micha Cursus, Micha Young en Micha Kids, Gerechtigheid in Geld en overige activiteiten. Deze lichten we hier toe.

Micha Zondag

Op 14 oktober was de Micha Zondag met als thema 'Arm raakt rijk, rijk raakt arm', naar aanleiding van Deuteronomium 15:7 en 15:11.

Kerkenpakket

Het kerkenpakket bestond in 2018 uit vijf preekschetsen, liturgie suggesties en kind en jongeren materiaal. Er werd enthousiast op gereageerd en gehele materiaal het is op 14 oktober 1427 keer gedownload. Ook na de Micha Zondag wordt er nog veelvuldig gebruikt gemaakt van het materiaal en het wordt nog steeds gedownload. Het materiaal blijft beschikbaar op de website, ook na het lanceren van het nieuwe thema in 2019.

Nieuwe aanpak

In 2017-2018 hebben we gewerkt aan de Micha Zondag door de focus niet per se op één zondag te leggen. Dit zorgde voor verwarring en het werd zichtbaar dat de meeste downloads zich vooralsnog rondom de Micha Zondag zelf plaatsvinden. Daarom is besloten om in de komende jaren juist de peilen op de Micha Zondag zelf te richten en wanneer de actualiteiten zich aandoen het materiaal nogmaals onder de aandacht te brengen.

Resultaat

Het kerkenpakket is in 2018 ten tijde van de Micha Zondag 983 uniek gedownload. Al het extra materiaal is zichtbaar gemaakt in tabel 2.

Tabel 2: Totaal overzicht Downloads op 14 oktober 2018	
Onderdeel	Downloads
Pakket	938
PowerPoint	205
Gebedshandleiding	57
Aan de slag	108
Totaal	1427

Micha Cursus

De Micha Cursus heeft in 2018 433 werkboeken verkocht. Daarnaast zijn er 53 handleidingen besteld wat een afspiegeling geeft van het aantal groepen wat van start zou kunnen zijn gegaan.

Van Micha Young die sinds 2015 onderdeel is van de stuurgroep van de Micha Cursus en zijn 17 boekjes verkocht. Er is geen zicht op hoeveel groepen er in 2018 ook Micha Young hebben gedraaid. Ook hier worden materialen, net als bij de Micha Cursus, regelmatig hergebruikt.

Micha Kids is 35 keer gedownload in 2018.

Tabel 3: Verkoop aantallen Micha Cursus 2014 tot en met 2019

	Werkboeken verkocht	Aantal cursisten ¹
2014	261	406
2015	576	895
2016	629	975
2017	477	716
2018	433	671

Informatieavonden

In 2018 vonden 2 informatieavonden plaats waar we potentiële cursisten informatie en instructie geven om de Micha Cursus te kunnen organiseren en te leiden in hun eigen gemeenten. In 2019 zouden we opnieuw graag 2 informatieavonden organiseren, maar daarbij ook meer informatie online beschikbaar stellen om toekomstige cursusleiders te informeren en instrueren. In het nieuwe materiaal van de Micha Cursus zal de handleiding voor de cursusleider ook opgenomen worden in het Micha Cursus boekje, in plaats van een aparte handleiding. Uitgebreidere instructies zullen online te vinden zijn. In 2018 hebben we een eerste slag gemaakt met deze digitalisering.

Gemeentebrede aanpak

Om het Micha materiaal gemeentebreed te kunnen aanbieden is in 2017 Micha Kids ontwikkeld. Verder zijn er geen andere materialen ontwikkeld om het als een pakket aan te bieden. Dit was alleen mogelijk indien er een stagiaire zou komen die dit zou uitrollen. Ondanks het uitzetten van de vacature bij de stagebureaus van de CHE en VIAA is daar in 2017 niemand op afgekomen. In 2018 werd de stage opnieuw uitgezet echter is daar geen reactie op gekomen. In 2019 gaan we de Hogescholen actief en persoonlijk benaderen en ook via de eigen website een stageplek aanbieden.

Micha Cursus vernieuwen

De ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en een eerlijke levensstijl gaan in de samenleving momenteel zo snel dat de huidige cursus toe is aan vernieuwing. Deze is in 2018 ingezet met een aparte werkgroep. Het doel is om in de tweede helft van 2019 een nieuwe of vernieuwde cursus uit te kunnen brengen. De cursus zal ook meer uitgaan van het integral mission / koninkrijks-denken als basis. Theanne Boer is gevraagd als schrijfster en zal in 2019 van start gaan.

Micha Young

In 2018 is een gesprek geweest met enkele partners over eventuele vernieuwing van het materiaal van Micha Young. Echter wil geen enkele partner organisatie hier de lead in nemen. Micha Nederland gaat in 2019 uitzoeken hoe het huidige materiaal zo aangepast kan worden dat het wel actueel is maar de voorraad boeken verder nog wel verkocht kan worden. Met namen de filmpjes en cijfers die gebruikt worden zijn niet meer actueel en

¹ Uit ervaring van de voorafgaande jaren is bekend dat de verkoop van 450 boekjes ongeveer 700 cursisten oplevert. Dit in verband met echtparen die vaak samen doen met een boekje en door hergebruik van materialen. Aantal cursisten = aantal boekjes x 1.55. Voorbeeld: 8x1.55 = 12 deelnemers.

hebben een update nodig. Dit kan goed aangeboden worden middels een download op de site van Micha Young.

Micha Duurzaam en Gerechtigheid in Geld

Micha Duurzaam en Gerechtigheid in Geld hebben sinds 2017 geen navolging gekregen. Het materiaal was ook in 2018 beschikbaar op onze website. Gerechtigheid in Geld is tijdens het schrijven van het jaarverslag 814 (jeugd materiaal) en 735 (volwassen materiaal) keer gedownload. Ook de gedrukte boekjes kunnen nog steeds besteld worden. Deze gebruiken we veelal bij de stand als promotie materiaal. Zolang het materiaal nog up-to-date is kan het gebruikt worden.

Micha Duurzaam is in 2018 vooralsnog een plek op de website gebleven waar je de Duurzame Bucketlist kan downloaden en meer materiaal kan vinden wat afkomstig is uit de oude Noach Alliantie. Ook verwijzen we er door naar onze partners die op deze thematiek materiaal hebben. De Bucketlist is tijdens het schrijven van het jaarverslag 1471 keer gedownload.

Micha Monitor

Vanuit het bestuur van Micha Nederland is besloten om de Micha Monitor opnieuw uit te geven mits er ook financiering mogelijk wordt vanuit derden. Micha Nederland kan zelf maar een beperkt bedrag inleggen om dit te financieren door de beperkte financiële capaciteit. Het zal met name door de partners gedragen moeten worden. In 2018 zijn meerdere gesprekken gevoerd om de Monitor in voorjaar 2019 te realiseren, en er zijn partners benaderd voor een inhoudelijke en financiële bijdrage.

Overige activiteiten

Boekenreeks

In de Micha Boekenreeks is in 2017 de Micha scheurkalender uitgegeven, welke goed is ontvangen. Het grootste gedeelte van de kalenders is verkocht en de restpartij is op andere wijze verspreid. Tientallen mensen hebben aangegeven de kalender dagelijks te gebruiken en stukjes door te sturen aan kennissen of kerkleden. Er is een start gemaakt met de heruitgave van het boek van Dave Bookless: 'het groene hart van het geloof'. De boekenreeks wordt uitgegeven door Micha Nederland deelnemer Buiten & Schipperheijn.

2. Jaarrekening

2.1 Uitgangspunten en waarderingsgrondslag

De jaarrekening is opgesteld conform de "Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor kleine organisaties-zonder-winststreven". De administratie wordt op kasbasis gevoerd, rekening houdend met de overlopende posten per balansdatum.

2.2 Balans

Balans

Activa	31-12-2018	31-12-2017
Vorderingen en overlopende activa	7.374	1.800
Liquide middelen	67.666	24.669
	<u>75.040</u>	<u>26.469</u>
Passiva	31-12-2018	31-12-2017
Continuïteitsreserve	17.086	15.933
Bestemmingsreserve Micha Young	2.129	2.129
Bestemmingsreserve Micha Cursus	47.173	-
Bestemmingsfonds Micha Zondag	-	-
Schulden en overlopende passiva	8.652	8.407
	<u>75.040</u>	<u>26.469</u>

2.3 Toelichting op Balans

Continuïteitsreserve:

Zoals in het bestuursverslag al vermeld is deze reserve bedoeld om tijdelijk bij tegenvallende inkomsten toch de organisatie te kunnen laten doordraaien tot passende maatregelen zijn geëffectueerd.

De Richtlijn Goede Doelen hanteert een maximum van factor 1,5 keer de kosten de de werkorganisatie: $1.5 \times 86.610 = 129.915$.

Het bestuur van Micha Nederland hanteert een ondergrens van factor 0,5 en een bovengrens van 1.0.

De minimaal gewenste reserve met factor 0,5 is dus 43.305 euro.

De continuïteitsreserve is 17.086 euro.

Het huidige niveau zal dus in de komend jaar moeten worden aangevuld om tijdelijke calamiteiten te kunnen opvangen zoals het wegvallen van belangrijke deelnemers.

In 2018 zijn de reserves aangevuld met 44.422 euro vanuit de Micha Cursus.

De Micha Cursus was tot en met 2017 een zelfstandige financiële entiteit onder Stichting Tear maar is met ingang van 2018 overgedragen aan Micha Nederland, inclusief de reserves.

De verrekening van de deelnemersbijdrage en de kosten van Buijten en Schipperheijn heeft per abuis plaatsgevonden in 2018. Derhalve is het resultaat hiervan toegevoegd aan de bestemmingsreserve Micha Cursus.

Verloop overzicht Continuïteitsreserve:

	2018	2017
Beginstand	15.933	19.016
Resultaat boekjaar	1.153	-3.083
Eindstand	<u>17.086</u>	<u>15.933</u>

Bestemmingsreserve Micha Young

In 2014 is een gift ontvangen van Time to Turn die moest worden doorgestort naar Micha Young. In 2015 blijkt dat de stuurgroep van Micha Young opgeheven wordt. Het bedrag zal aan een soortgelijk project worden besteed. Daarom is het nu opgenomen onder Bestemmingsreserves. Het bedrag is in 2018 nog niet aangewend.

Bestemmingsreserve Micha Cursus

Het penvoerderschap van de Micha Cursus is 1-1-2018 overgenomen van Tear. Daarbij is het bestemmingsfonds overgedragen van Tear naar Micha Nederland. De afrekening van de verkopen 2017 was daarin nog niet inbegrepen. Deze zijn in 2018 ontvangen en rechtstreeks ten gunste van de bestemmingsreserve geboekt.

	2018
Beginstand (overdracht)	44.422
Afrekening 2017 verkoop Buijten en Schipperheijn micha cursus materiaal	4.205
Afrekening 2017 dienstverlening Buijten en Schipperheijn	-2.954
Afrekening 2017 deelnemersbijdrage Buijten en Schipperheijn	<u>1.500</u>
Eindstand	47.173

Schulden en overlopende passiva

Deze omvatten een aantal nog te betalen facturen, alsmede af te dragen loonbelasting en een reservering vakantiegeld.

2.4 Staat van Baten en Lasten

	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Realisatie 2018 (*)	Begroting 2018 (*)	Begroting 2019 (*)
Baten						
Deelnemersbijdragen Micha Nederland	42.600	42.833	42.000	35.000	73.900	35.904
Deelnemersbijdragen Micha Cursus				35.000		22.000
Verkoop cursusmateriaal Micha Cursus				3.000		4.000
Subsidie Oxfam voor Micha Tax project	25.000	-	-	-		
Bijdragen voor Micha Monitor						14.000
Giften en overige baten	11.409	11.283	13.122	14.763	21.000	12.250
	79.009	54.116	55.122	87.763	94.900	88.154
Lasten						
Projectbesteding Micha Tax project	25.826	835				
Projectbesteding Micha Zondag	800			800		
Projectbesteding Micha 10 campagne		10.350				
Projectbesteding Justice Conference		2.000				
Projectbesteding vernieuwing Micha Cursus						10.000
Projectbesteding Micha Monitor						14.000
Projectbesteding overig		1.650		152	14.250	7.000
Dienstverlening Buijten & Schipperheijn Micha Cursus				2.500		2.000
Micha Challenge International	3.560	3.112	1.100	1.100		1.000
Organisatiekosten						
- Personeelskosten	36.855	44.655	42.993	46.225	71.600	42.300
- Personeelskosten Micha Cursus				26.523		23.800
- Kantoor & Algemene kosten	10.054	7.571	9.769	5.931	9.450	6.950
- Activiteiten en PR	2.244	2.734	4.343	3.379	7.250	5.700
	79.340	72.907	58.205	86.610	102.550	112.750
Resultaat	-331	-18.790	-3.083	1.153	-7.650	-24.596

(*) De begroting 2018 omvat nu ook de Micha Cursus, die met ingang van 2018 is overgenomen van Tear.

Daardoor zijn de cijfers niet vergelijkbaar met 2017 en eerder omdat die uitsluitend de activiteiten van Micha Nederland betroffen.

2.5 Toelichting op de Staat van Baten en Lasten.

Begroting 2019

Het resultaat in de begroting 2019 is negatief. Voornaamste oorzaak is de terugval bij de bijdrage voor de Micha Cursus van Kerk in Actie van 20.000 in 2018 naar 10.000 in 2019. Dat is conform de afspraken in het verleden waarin tijdelijk de bijdrage verhoogd was voor het aantrekken van een extern projectleider. Daarnaast wordt ook het cursusmateriaal voor de Micha Cursus vernieuwd (10.000). Dit tekort kan ten laste van de bestemmingsreserve voor de Micha Cursus gebracht worden. De bestemmingsreserve is daarna nog voldoende om de 2 jaren daarna de terugval in deelnemersbijdragen op te vangen. Ondertussen worden plannen gemaakt om inkomsten en uitgaven weer in evenwicht te brengen.

Deelnemersbijdragen Micha Nederland

Zie tabel volgende pagina.

Deelnemersbijdragen Micha Nederland			Realisatie 2014	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Realisatie 2018
CHRISTELIJKE HOGESCHOOL			1.200	1200	1.200	1.200	1.200
STICHTING CONVOY OF HOPE VZW			800			-	-
DE VERRE NAASTEN			1.750	1750	1.750	1.750	1.750
GENERAAL DIACONAAL DEPUT			750	750	750	750	750
JONGBLOED BV						-	-
LANDELIJK KERKELIJK BUREAU CGK			4.900	2400	2.400	2.400	2.400
NEDERLANDS GEREFORMEERD KERK			400	1600	1.600	1.600	1.600
Protestantse Kerk in Ned - Kerk in Actie			6.400	6400	6.400	6.400	6.400
ST COMPASSION NEDERLAND			4.800	4800	2.000	4.800	4.800
ST DORCAS HULP NEDERLAND			3.500	4000	4.000	-	-
ST TEAR FUND NEDERLAND			2.800	2800	2.800	4.000	2.800
ST WORLD VISION NED			2.800	2800		-	-
ST. LEGER DES HEILS			500	500	500	500	500
STICHTING INTERNAT JUSTICE MISS			800	800	800	800	800
STG MEDAIR HOLLAND						-	-
STG V ZENDING EN DIACONAAFT SZD			500	500	500	800	500
Stg. Het Passion			900	1000	800	800	800
STICHTING A ROCHA NEDERLAND			400	400	400	400	500
STICHTING MISSIE NEDERLAND			800	800	800	800	800
STICHTING HIP			400		1.600	800	-800
STICHTING RED EEN KIND			2.500	2500	4.000	4.000	4.000
Stichting Time to Turn			100			-	-
STICHTING ZOA			4.000	4000	4.000	4.000	4.000
UNIE VAN BAPTISTENGEM.			1.600	1600	1.600	1.600	1.600
VERENIGING PRISMA			1.200	1200	1.200	1.200	
WORLD SERVANTS			800	800	333	-	-
BUIJTEN & SCHIPPERHEIJN					600	600	600
EO METTERDAAD					2.800	2.800	
Nieuw te werven deelnemers							
			44.600	42.600	42.833	42.000	35.000
Deelnemersbijdragen Micha Cursus							
Protestantse Kerk in Ned - Kerk in Actie			10.000	10.000	12.750	20.000	20.000
ST TEAR FUND NEDERLAND			7.000	7.000	7.000	7.000	10.000
LANDELIJK KERKELIJK BUREAU CGK			2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
STICHTING PRESENT NEDERLAND			1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
BUIJTEN & SCHIPPERHEIJN 2017			700	1.202	1.500	1.500	1.500
BUIJTEN & SCHIPPERHEIJN 2018							1.500
			21.200	21.702	24.750	32.000	36.500

Het penvoerderschap van de Micha Cursus is 1-1-2018 overgenomen van Tear. Voor vergelijkingsdoeleinden zijn de deelnemersbijdragen in het verleden zichtbaar gemaakt. In 2019 zal de bijdrage van Kerk in Actie weer teruggebracht worden naar het niveau van vóór 2016: 10.000. In 2019 zal de bijdrage van Tear weer teruggebracht worden naar het niveau van vóór 2018: 7.000.

Giften en overige baten

Deze post bestaat uit giften van enkele particulieren, een gift van 1450,- euro van de Triodos Foundation en een aantal kerken (collectes n.a.v. de Micha Zondag). Deze post was voorzichtig begroot gezien het incidentele karakter.

Micha Challenge International

Dit betreft de jaarlijkse deelnemersbijdrage aan het internationale Micha netwerk.

Organisatiekosten

Bestuurders en toezichthouders ontvangen geen bezoldiging. Er is 1 parttime coördinator in dienst van de Stichting en 0,4 communicatiemedewerker. Naast deze personeelskosten is er nog sprake van een bijdrage aan Tear voor kantoor en ondersteuning.

en zijn er marketing/PR kosten zoals het onderhouden van de website.

De kosten zijn lager dan begroot, onder meer doordat het vernieuwen van het cursus materiaal is uitgesteld (5.000 euro).

Ook is de Accountants controle (2.000 euro in 2018) vervangen door een kascontrole-commissie.

2.6 Kasstroom overzicht

Opgesteld volgende directe methode;

	2018	2017
Beginstand liquide middelen	24.669	27.677
Ontvangsten	140.501	55.122
Uitgaven	-97.504	-58.130
Eindstand liquide middelen	67.666	24.669

2.7 Verklaring van de kascontrolecommissie

Volgt in augustus 2019